

**НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ  
„ВИЗИЯ ЗА ДЕИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯТА  
НА ДЕЦАТА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ”**

София, април 2010

*Надя Шабани*, Председател на  
Държавната агенция за закрила на детето

# КОНТЕКСТЪТ за приемане на политическия документ

- Институциите за деца са част от тежкото наследство
- Липсата на ясна политическа воля за закриване на домовете доведе до тяхното «реформиране» и «преструктуриране» повече от 10 години
- Икономическите, политическите и социални промени, съпътстващи прехода доведоха до възникване на нови предизвикателства и задълбочиха съществуващите проблеми.

# Основни предизвикателства:

- Недостатъчен брой услуги за деца и семейства, които да отговарят комплексно на потребностите и неравномерно разпределение на територията на страната.
- Липсата на финансови ресурси, което често става причина за социалното изключване на семействата и настаняването на децата в институция.
- Липса на развита система от алтернативи на институционалната грижа, базирани в общността.
- Преобладаващ медицински модел към детското увреждане, според който институцията предлага най-добра грижа за децата.
- Липсата на приобщаваща социална и архитектурна среда.
- Променените модели на семейно поведение, които водят до увеличаване на извънбрачните раждания и родителите, полагащи сами грижа за децата си.
- Изключително голям финансов ресурс, който не променя качеството на грижа за децата и/или подкрепата за семействата

# КЪМ НОВА ПОЛИТИКА:

Прилагането на ефективна политика за деинституционализация изисква промяна на философията на грижите за децата с акцент върху:

- превенция на рисковете,
- ранна интервенция,
- подкрепа на семействата
- осигуряване на семейна или близка до семейната среда.

## ВИЗИЯ ЗА ДЕИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯТА

- *Деинституционализацията* е процес на замяна на институционалната грижа за деца с грижа в семейна или близка до семейната среда в общността.
- Това е процес на предотвратяване на настаняванията на деца в институциите, създаване на нови възможности за децата и семействата да получат подкрепа в общността.

# ВИЗИЯ ЗА ДЕИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯТА

- работа със семейства и специалисти от социалната сфера и близки до нея области по превенция на изоставянето;
- реформа и работа в системата за социално подпомагане за реализиране на програми за социална подкрепа и закрила в подкрепа на родното и разширеното семейство;
- разкриване на алтернативни услуги и форми на грижа;
- насърчаване развитието на осиновяването и приемната грижа;
- въвеждане на нов подход на финансиране на услугите за деца, при който ресурсите са насочени към услугите.

# БЪЛГАРИЯ – РАЗЛИЧНИЯТ МОДЕЛ

- Всички програми и проекти насочени към деинституционализацията и услуги за деца и семейства, финансирани от Европейския съюз или националния бюджет се ръководят от политическия документ.
- Европейската комисия – България може да покаже един от най-добрите модели
- Политиката за деинституционализация – политика на всички заинтересовани страни: държавни институции, регионални власти, местни власти, неправителствени организации, международни организации.

# План за действие

- **Експертна група по деинституционализация:** включва представители на МТСП, АСП, ДАЗД, МЗ, МФ, МРРБ, МЗХ, НСОРБ, неправителствени организации.
- **Подпомага координацията между институциите**
- **Разписването на подробен план за действие**

# План за действие

- Основните стъпки и проекти по видове институции
- Промяна в регулацията и финансирането
- Подробности за услугите, които предстоят да бъдат разработени
- Очаквани разходи
- Необходими допълнителни ресурси
- Други

# Управление на процеса

- Повишаване на информираността
- Координирано управление на процеса
- Анализ на национално/регионално равнище
- Анализ на институционално равнище
- Развитие на алтернативни услуги
- Планиране на пренос на ресурсите – финансов, човешки, капиталов
- Подготовка и преместване на децата и персонала
- Други

# Проект за децата с увреждания

- Да се идентифицират конкретни социални услуги в общността и да се планират нови такива, съобразени с индивидуалните нужди на децата с увреждания от специализираните институции за деца с цел адекватно задоволяване на техните потребности, извеждането им от институциите и активно социално включване;
- Да се подкрепи процеса на възможна реинтеграция на децата с увреждания от специализираните институции в семействата им;
- Да се разшири обхватът на приемната грижа за деца с увреждания, включително като се насърчават хората от общността да подкрепят развитието ѝ;

# Проект за децата с увреждания

- Да се подкрепят потенциални кандидат-осиновители чрез обучения с цел по-лесно справяне с процеса на осиновяване и адаптиране на детето в семейството;
- Да се осигури подкрепата на местната общност за социалното включване на децата, напускащи институциите;
- Да се насърчат общините съвместно с регионалните дирекции за социално подпомагане и местните отдели за закрила на детето да планират необходимите услуги и да оценяват нуждите;
- Да се подобри квалификацията и уменията на професионалистите, които ще бъдат ангажирани в предоставянето на новите услуги;

# Проектът за децата с увреждания

- Да се подобрят уменията на персонала от специализираните институции за деца с увреждания, които ще бъдат закрити, за да се даде възможност на служителите да придобият необходимите професионални умения за работа в новите алтернативни форми на услуги и да се повиши качеството на грижа за децата;
- Да се популяризира новата философия за грижа за децата с увреждания с акцент върху превенция на рисковете от изоставяне, ранна интервенция и подкрепа на семействата
- Да се подпомогне и ускори процеса на закриване на специализираните институции за деца с увреждания
- Да се повиши резултатността и дългосрочният ефект от процеса на деинституционализация в България.

# Проектът за децата с увреждания – заинтересовани страни

- децата в институциите
- децата с увреждания и техните семейства от общността
- персоналът на съществуващите институции
- персоналът на новооткритите услуги
- избрани общини, на чиято територия е планирано разкриване на новите социални услуги
- доставчици на социални услуги
- приемни родители и кандидат осиновители
- социални работници от ДСП/ОЗД
- местни общности
- институциите предоставящи образователни, здравни и социални услуги
- професионални и граждански организации/ общности
- медии

# Проектът за децата с увреждания

- Създаване на ЗИП на местно ниво: включващи представители на РДСП, областна администрация, общини
- Целта: регионално планиране на услугите
- Местни координатори на проекта

# Добавната стойност?

- Максимална полза за децата
- По-добре планирани и ефективни услуги
- По-добре подготвен и квалифициран персонал
- По-ефективно използване на средствата в системата за грижи за деца
- Ефект върху общността и/или региона като цяло



?